

FRANSA'DA ALTIN PİYASASI

Paris Borsasını işleten Euronext SA yeterli sayıda katılımcı olmaması nedeniyle 2 Ağustos 2004'de Fransız Altın Borsasını kapatma kararı aldı. Bu karardaki en büyük etken Fransız bankalar grubu Societe Generale'in bir kuruluşu olan Credit du Nord'un altın alım-satım işlemlerini durdurması olmuştur. Credit du Nord, işlemlerine son vermeden önce piyasanın %2'sine hakimdi. 1980'lerden beri altın hacmi çok düşük seviyelerde olan borsanın çöküş nedenleri arasında Fransız hükümetinin altın alım-satım işlemlerindeki sıkı vergi politikası ve müşteri bilgilerinin gizliliğinin kalkması gösterilmektedir. 80'li yıllarda François Mitterand hükümeti ülkedeki sermayenin yurt dışına çıkmasını engellemek için altın alım-satım işlemlerinden toplanan vergileri arttırmıştı. Ayrıca yolsuzlukları engellemek için satış işlemi yapan kişilerin kimliklerinin açıklanması şartı getirilmişti. İşlem yapanlar kimliklerinin vergi müfettişlerine açıklanması korkusuyla altın borsasından yavaş yavaş çekildiler. Tüm bu nedenlerden dolayı Fransız Altın Borsası kapatılmıştır.

Bugün Fransız Altın Borsası'nın kapatılmasından sonra ülkede altın alım-satım işlemleri serbest piyasada gerçekleşmektedir. Altın piyasası yapı olarak daha çok satışa yöneliktir. Fransa'da bir yatırım aracı olarak görülen fiziki altın satışından %8 gider vergisi alınır. Altın işlemi yapmak isteyenler bankalardan yardım alabilmekte ve saklama işlemini de bankalar üstlenmektedir.

Ayarları 995 olan bar şeklinde, külçe şeklinde veya ağırlığı 1gr'dan fazla plaket altın yatırım aracı olarak yaygınlaşmıştır. Ayarı 900'e eşit veya 900 ayardan fazla olan ve 1800 yılından sonra basılmış altın paralar da yatırım aracı olarak kullanılmaktadır.

Fransa'da günümüzde CPR OR Şirketi altın piyasasının ana oyuncusu durumundadır. Daha önce de piyasanın %98'ini elinde bulduran, tüm Fransız bankalarına aracılık yapan bir şirket olan CPR OR altın işlemlerinde tekel durumuna gelmiştir. Şirketin uzmanları altın külçe, bar veya altın para ekspertizinde, alım-satımında, bankalara, şirketlere destek vermektedir.

CPR OR ŞİRKETİNDE ALTIN ALIŞ İŞLEMLERİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ:

Şirketler veya kişiler bankaları aracılığı ile altın işlemi yapabilmektedir. Alış emri verebilmek için belli bir miktar teminat talep edilir. Altın alım işlemi için bankalarda alım emri imzalanmasıyla gerçekleşir. İşlem gerçekleştiğinde alıcıya, geçerlilik süresi olan bir fatura alınan malla birlikte teslim edilir. Altın teslimatı ise mühürlü torbalarda yapılır. Alınan altınların değişimi mümkün olmadığından alış yapacak kişiler veya şirketler öncelikle CPR OR tarafından standartları

belirlenmiş, mühürlü torbalı mal almayı tercih ederler. Öğleden önce geçen emirler günlük kur referans alınarak işlenir. Ürünler, alım emri verilen tarafından acentanın coğrafi koşullarına göre ortalama 10 günlük vade ile müşteriye sunulur.

CPR OR ŞİRKETİNDE ALTIN SATIŞ İŞLEMLERİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ:

Altın veya külçe bankaya bir makbuz karşılığı götürülür. Altınlar mühürlü torbalarda saklanır. Aynı gün içinde (12 saat içinde) satışı yapılabilir. Satış onayı, işlemi yapan tarafa daha sonra gönderilir ve satışı yapan kişinin yatırım hesabına satış tutarı ödenir.

Alış ve satış emirlerini açığa almak için değişken vadelerin limitlerine göre sabitlemek yoluyla emirler limitlendirilebilir. Takas edilen külçelerin ve altın paraların değerini saptamak için referans kuru her gün saat 13:00 de CPR OR tarafından duyurulur. Borsanın kapanmasından itibaren referans kurları CPR OR tarafından duyurulmaktadır.

AVRUPA ÜLKELERİNDE ALTIN YATIRIMI

Tüm Avrupa’da altına yatırımı 2000 yılından itibaren önem kazanmaya başladı. Avrupa Komisyonu tek pazar içinde değerli madenlerin ticaretine ilişkin olarak uygulamada ortaya çıkan sorunları bertaraf etmek ve ticaretin önünü açmak amacıyla 1992’de “Değerli Maden Direktifi”ni hazırlayarak üye ülkelere sunmuş fakat üye ülkeler arasındaki yaklaşım farklılıkları nedeniyle söz konusu direktifin yasalaşması mümkün olmamıştır. AB ülkelerinde 10 farklı saflık derecesi benimsenmiştir.

2003 yılında İtalya dönem başkanlığı tarafından tekrar gündeme getirilmiş, ancak ileri düzeyde kurumsallaşmış değer biçme ve standart belirleme sistemlerine haiz ülkelerin karşı çıkmaları nedeniyle sonuç alınmamıştır. Bu nedenlerle altın ticaretine ilişkin AB direktifleri ya da mevzuatı bulunmamaktadır. Bununla birlikte vergi düzenlemelerine ilişkin 12 Ekim 1998 tarihli ve 98/80/EC sayılı Konsey Direktifinde belirtilen saflık standartlarına uyan altın paralarda ve külçelerde KDV muafiyeti getirmektedir. Direktif ile yatırım altını (işlenmemiş altın) işlemlerinin katma değer vergisinden istisna tutulmasını sağlayan özel bir uygulama getirilmiştir. Altın hakkında getirilen özel düzenleme ile Avrupa Birliği sınırları içinde yatırım altını olarak kabul edilen altın ve altın işlemlerinin 1 Ocak 2000 tarihinden

İtibaren katma değer vergisinden muaf tutulması öngörülmüştür. Bu konudaki öneri 1992 yılından beri gündemde olup yatırım ve endüstriyel amaçlı kullanılan altının vergi uygulamalarının ana hatlarını çizmektedir.

Hazırlanan direktifte yatırım altın, külçe veya bar formatında, piyasa tarafından kabul edilen ağırlıklarda ve en az 995/1000 saflıkta olması gerekmektedir. Bunun yanında belirlenen kriterleri karşılamaları durumunda altın paralar da yatırım altını kapsamına alınacaklardır. Bunun için ön koşul, saflıklarının en az 990/1000 düzeyinde olması, kaynaklık eden ülkede yasal temeli bulunup 1800 yılından sonra basılmış olmaları ve %80'inden fazlası altın ihtiva edip fiyatlarının da serbest piyasa fiyatlarını aşmaması gerekmektedir. Avrupa Birliği her yıl Haziran ayından önce bir liste hazırlayarak kriterlere uyan liralari yayınlayacaktır. Birlik ülkeleri, yatırım altını arzında, kazançlarında ve ithalatında veya altın hesapları üzerinde yapılan işlemlerde katma değer vergisinden muaf olacaklardır. Bu konudaki kanun söz konusu madenin sahipliğini etkileyecek altın swap işlemlerini, altın kredilerini, vadeli ve forward işlemlerini de kapsayacaktır.

Sorun AB üyesi ülkelerin değerli madenlere ilişkin farklı standartlara sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Bazı üye ülkelerde madenin değerinin tespiti kalite tescili üreticiler tarafından da yapılabilirken (Almanya, Yunanistan, İtalya, Lüksemburg), bazı ülkelerde (İngiltere, Fransa, Hollanda, Portekiz, İspanya) yalnızca yetkili uzmanlık kuruluşlarınca gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca değerli madenlerin saflık derecelerinin belirleyici olduğu kalite sınıflandırmasına ilişkin yerleşik uygulamalar da ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Sonuç olarak daha sıkı ve kurumsallaşmış değer biçme sistemlerine sahip ülkeler, kalite standartlarını aşağıya çekeceği ve sektöre zarar vereceği endişesiyle AB genelinde bir düzenleme yapılmasına karşı çıkmaktadırlar.

Komisyon ve Avrupa Toplulukları Adalet Divanı(ATAD) ise konuya malların serbest dolaşımı ilkesi çerçevesinde yaklaşmaktadır. Nitekim ATAD, Fransa ve İrlanda'ya karşı sırayla 14 Haziran 2001 ve 21 Haziran 2001 tarihlerinde aldığı kararlarla diğer üye ülkelere ithal edilen değerli madenlerin üzerindeki kalite işaretlerini tanımayan ve bu madenleri piyasaya sürmeden önce tekrar değer biçme işlemlerine tabi tutan bu iki ülkenin, AT Anlaşması'nın ithalatta her türlü miktar kısıtlamalarını ve benzeri önlemleri yasaklayan 28. maddesini ihlal ettiklerine hükmetmiştir.

AVRUPA BİRLİĞİ ALTIN YATIRIMI HAKKINDA DÜZENLEME*Madde 298 Bölüm A*

(99-1173 sayılı ve 30.12.1999 tarihli kanun.)

1. Katma değer üzerinden vergiye tabidir:
 - a) Mal teslimi, toplumsal satın alma eylemleri ve altının ihraç edilmesi, altının kazanç kaydı veya alıcılarla sertifika ya da kontrat şeklinde mülkiyet edinme hakkı veya altın üzerinden alacak;
 - b) a hükmünde yer alan isim hakkı ve operasyonlar için servis ödenekleri ve yükümlülerin hizmetlerini yerine getirmelerinin bedeli olarak vergi alınır.
2. Yatırım altını olarak:
 - a) Bar, külçe veya 1 gramdan daha fazla ağırlığa sahip plaka şeklindeki ve saflığı 995 ayara eşit veya yüksek olan altın sertifikayla temsil edilir.
 - b) 1900'den sonra damgalanmış olan 900 ayara eşit ya da yüksek ayara sahip parçalar asıl ülkelerinin yasal kurlarına sahip olurlar ve satış fiyatları muhteviyatındaki altın değerinin %80'ini geçemez.

Madde 298 Bölüm B

- 1) Yatırım altını üreten veya altını yatırım altınına dönüştüren yükümlüler, söz konusu yatırım altınının başka bir yükümlüye teslim edilmesinde katma değer üzerinden vergiye tabi tutulurlar.
- 2) Yükümlüler endüstriyel kullanım için hazırlanan altın teslimatını gerçekleştirirken opsiyonel olarak katma değer vergisi uygulanabilir.
- 3) Madde 298 bölüm A'da söz edilen operasyonlarda başkalarının adına işlem yapabilen yükümlüler opsiyonel olarak 1 ve 2. şıklardaki uygulamalara olması durumunda katma değer vergisine tabi tutulurlar.
- 4) Yukarıdaki şıklara uygun durumlarda faturaya "77/388/CEE" ibaresi konulur.

Madde 298 Bölüm C

- 1) 298.Madde A bölümüne tabi altınların teslimini yapan yükümlülerin, yükümlülük altında oldukları katma değer vergisi indirilir.
 - a) Yatırım amaçlı altın alımları 298. madde'nin B bölümü uygulanarak vergilendirilir.
 - b) Yatırım dışında mal olarak veya ithalat için alınan altınlar, yatırım amaçlı altına dönüştürülürler;
 - c) Servis yükümlülükleri altında form değişikliği, ağırlık ve ayar değişikliği yatırım altınını da kapsar.
- 2) 298. Madde, A bölümüne uyan yatırım altınının teslimatı gerçekleştiğinde, yatırım altını üreten veya altını yatırım altınına çeviren yükümlüler için katma değer vergisinden düşülebilir fakat yükümlüler mal teslimini, gereği gibi ithalat yapmayı veya altının üretimine ve taşınmasına bağlı servisleri üstlenirler.

Madde 298 Bölüm D

298. maddenin B bölümünde, 1. ve 2. şıklarda söz edilen mal teslimlerinde vergi, alacaklı tarafından ödenir.

Madde 298 Bölüm E

Madde 298, A bölümü, 2. şıkta belirtildiği gibi altın alıp satan yükümlüler, 15.000 Euro veya daha yüksek tutarlarda iş yaptığı müşterilerinin kimlik bilgilerini ve gerekli belgeleri 6 yıl süresince saklı tutmak zorundadırlar.

Avrupa Direktifleri yukarıdaki gibi olmasına karşın Fransa bu direktiflere uymayıp, piyasaya sürdüğü altınlara değer biçme ve standartlarını belirleme yöntemlerini kendisi uygulamaktadır. Fransa'da zorunlu damga sistemi uygulanmaktadır. Buna göre ülkede satılan tüm altın ürünlerinin, ülke çapında ayar ofislerinin birinde damgalanmış olması gerekmektedir. Fransa'da 31 Aralık 2000 yılına kadar 0,5 gramdan hafif parçalar için bu zorunluluk uygulanmıyordu. Daha sonrasında muafiyet sınırı 1 grama çıkarılmıştır.

Fransa'da Altın Borsası kapandıktan sonra altın piyasasıyla ilgili mevcut bir mevzuat bulunmamaktadır. İşlemler serbest piyasada gerçekleşir. Ülkede, Fransız bankalarına aracılık yapan CPR OR Şirketi tekel olmuştur. Altın alım-satımı yapmak isteyen kişiler veya şirketler çalıştıkları bankaları aracılığıyla CPR OR Şirketi'ne alım-satım emirlerini ileterek işlemleri gerçekleştirirler. Yapılan işlemlerde teslimat, belirlenen vadeler içinde yapılır. Satış yapan taraf, belli bir geçerlilik süresi olan fatura kesmek zorundadır. İşlemlere %8 vergi uygulanır. Şirketin uzmanları altın külçe, bar, altın para konusunda expertiz hizmeti verirler.

Kaynakça:

- KESEN,N.(2005), AB Ülkelerinde Kuyumculuk Sektöründeki Uygulamalar, İzmir Ticaret Odası
- www.cpror.com
- www.lexinter.net
- www.missioneco.org/turquie
- www.ccift.com
- www.invest.gold.org